

ОРГАНОДАРИТЕЛСТВОТО
НАЈВИСОК ЧИН
НА ЧОВЕКОЉУБИЕ !

Зборуваш ли донорски ?

Биди донор – биди херој !

FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
OPEN ОТВОРЕНО
SOCIETY ОПШТЕСТВО
MACEDONIA МАКЕДОНИЈА

НЕФРОН
ЗДРУЖЕНИЕ НА
БУБРЕЖНО БОЛНИ ГРАЃАНИ

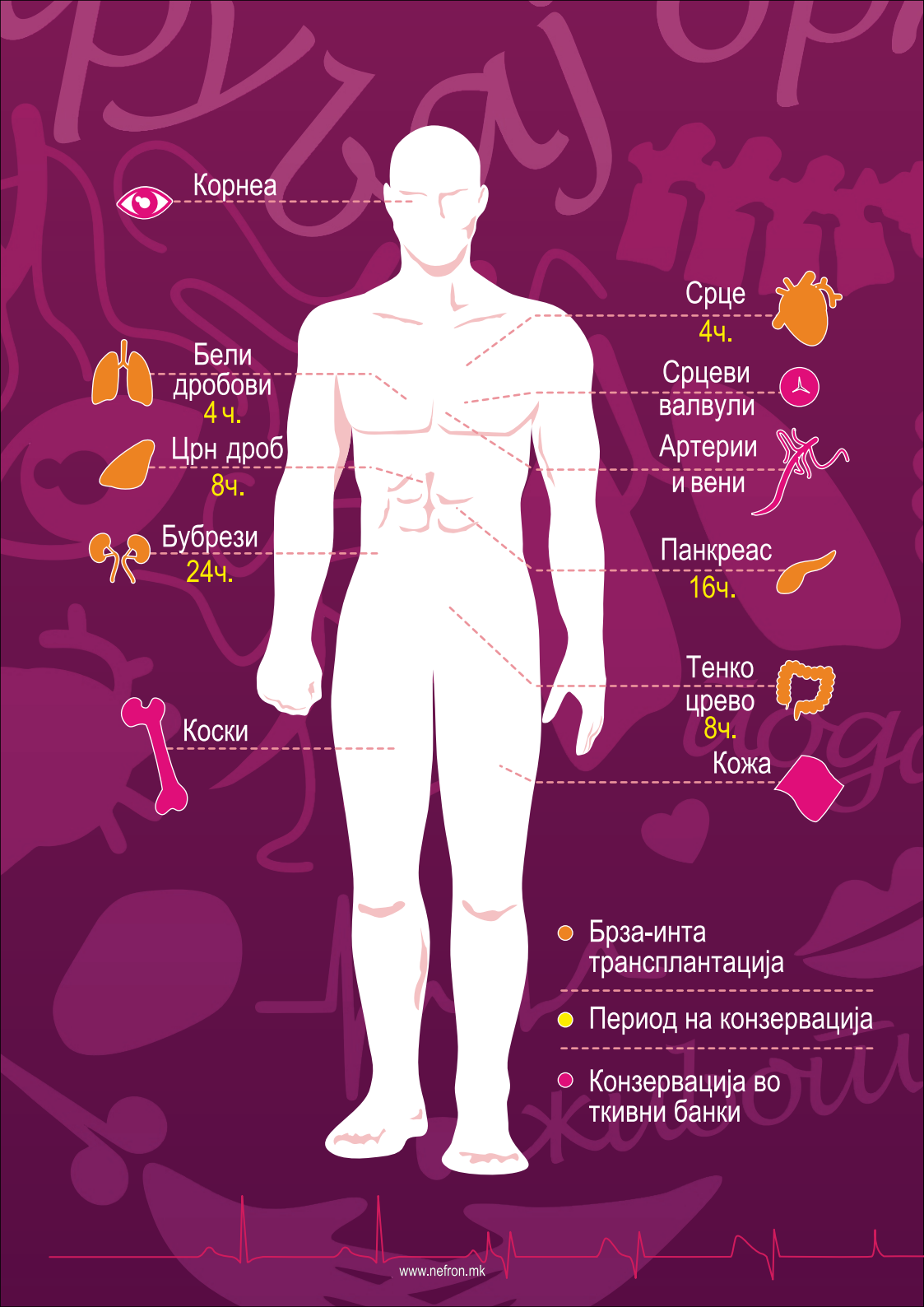
“Проектот е финансиран од Фондацијата Отворено општество – Македонија".
“Содржината е единствена одговорност на авторите и на грантистот, и на ниту еден начин не може да се смета дека ги изразува гледиштата и ставовите на Фондацијата Отворено општество – Македонија".
“За брошурата е користен превод публикуван на Македонски јазик со дозвола на EDQM, Council of Europe и е на сопствена одговорност на преведувачот и издавач Здружение Нефрон – Скопје, Р.Македонија"

Бубрези, црн дроб, срце, бели дробови... и покрај напредокот на медицината со скокови и ограничувања, листите на чекање на трансплантат се уште подолги од кога и да е. Денес повеќе од 50 000 луѓе во Европа се на листите на чекање за трансплантант.

Секој ден 19 од нив умираат поради недостиг на расположливи органи.

Од 1987г. Европските држави во Советот на Европа работат на прогресот на етичките прашања на дарителите и примателите, за да ги подобрат организациските аспекти на трансплантацијата на органи и да го промовираат органодарителството во Европа.

Корнеа
Срце
4ч.
Бели
дробови
4 ч.
Срцеви
валвули
Црн дроб
8ч.
Артерии
и вени
Бубрези
24ч.
Панкреас
16ч.
Тенко
црево
8ч.
Коски
Кожа
Брза-инта
трансплантација
Период на конзервација
Конзервација во
ткивни банки
www.nefron.mk

Одговори на најчесто поставуваните прашања:

1. Кои органи најчесто се трансплантираат?

- **бубрези,** за да се отстрани потребата од дијализа;
- **панкреас,** за да се отстрани потребата од инсулин;
- **црн дроб, бели дробови, срце** или **тенко црево,** кога органот не е во можност да го одржи натамошното преживување на пациентот;
- **коскена срж,** која се користи за да се возобноват крвните клетки при одредени состојби и после антиканцер терапија.

Ткивна донација:

- **кожа,** за третман на сериозни изгореници;
- **срцеви валвули** или **артерии,** по одредени услови;
- **коски;**
- **корнеа,** кога овој тенок заштитен филм на окото е оштетен поради катаракта или траума:

2. Кои трансплантанти се земаат денес ?

Речиси сите органи или ткива може да бидат трансплантирани.
Модерните трансплантациони техники денес пружаат неограничени можности, благодарение на направените истражувања, особено во трансплантацијата од живи даватели.

Оваа трансплантацијата се случува најчесто помеѓу членови на иста фамилија.
Главните предности на овој вид трансплантација се намалување на времето на чекање и планирање на оперативниот зафат.

3. Која е разликата помеѓу дарителството на орган и дарителството на цело тело?

❤ **Дарувањето на органи или ткива за тераписки цели** се фокусира исклучиво на отстранување - земање на органи или ткива кои му се потребни на медицинскиот тим за да се третираат пациенти чии витални органи (или ткива) се исклучително оштетени или комплетно деструирани.

❤ **Целотелесното дарување за науката** е кога личноста - индивидуата бара најзиното тело (органи и ткива) да биде користено за медицински или научни истражувања по смртта.

Двата типови на дарителство не се инкомпатибилни: личноста може да ги дарува (подари) своите органи, ткива и целото тело.

4. Кога индивидуата може да ги даде своите органи и ткива?

❤ **За време на животот,** индивидуата може под одредени многу специфични услови, да дарува делови од телото за трансплантација на пример: бубрег, или поретко дел од црниот дроб или белите дробови, или клетки од коскената срж и клетки од одредени

❤ **По смртта,** можностите за дарителство се многу поширок. Дарувањето на срцето, бубрезите, црниот дроб, обете белодробни крила, корнеата, панкреасот, коските... но дарувањето мора да се изведе со многу кратко одложување (во краток временски интервал), откако ќе биде констатирана смрт или потврдена од лекар.

5. Постои ли старосен минимум за да се биде дарител?

❤ **Не постои возрасен минимум;** доволно е само отстранетото ткиво или органот да бидат здрави. Но во случаи на неполнолетни дарители само родителите можат да дадат согласност за дарителство под посебни специјални критериуми како би се осигурале дека се почитуваат нивните права.

6. Кога се отстрануваат органите?

Секогаш кога легално ќе биде декларирано од лекарот дека кај индивидуата настапила мозочна смрт.

Натамошната функција на органите се одржува на вештачки начин (артефицијална вентилација и перфузија).

7. Како се отстрануваат органите?

Трансплантацискиот тим не смее да започне трансплантација /експлантација без претходно да се провери дали се исполнети следниве критериуми:

- **Дали постојат законски или медицински причини** против органодарителството;
- **Дали индивидуата е регистрирана дека е против органодарителство;**
- **Дали семејството е информирано** и е согласно дека желбата на починатото лице е почитувана.

Отстранувањето на органите е хируршко и се изведува во операциона сала, според еден строг протокол, со прецизен ред на постапки, така што телото се враќа на семејството во најдобра можна состојба.

8. Дали е трансплантационата процедура јасно дефинирана?

- **Во Европа, апсолутно.**

Прво, бидејќи оваа интервенција може да биде спроведена од високо специјализиран тим и во авторизирани медицински установи.

Второ, бидејќи во одредени земји болничките координатори се присутни во текот на целиот процес за да се обезбеди почитувањето на "правилата на добра пракса".

На крај, затоа што се преземаат сите превентивни мерки за да се сочува човечкото достоинство и да се заштитат правата на дарителот и примателот. Всушност националните закони во Европа ги регулираат дарителството и трансплантацијата, а ги забрануваат продавањето и трговијата со органи, ткива и клетки, и ја осигуруваат и почитуваат анонимноста помеѓу дарителот и примателот.

Дарувај органе
подари
живот

ОРГАНДАРИТЕЛСТВО

КАКО ДА СЕ ВКЛУЧИМЕ?

Од СТАТИСТИКАТА: *

- Повеќе од **142 000** пациенти се на листите на чекање заорган во **Европа.**
- Во **Европа 41 554** пациенти во една година добиле орган за трансплантација , но нови **49 092** пациенти се додадени на листите за чекање.
- Повеќе од **7 000** пациенти починале чекајќи орган во 2016 година, што е за **4%** зголемено од претходната година со тренд на понатамошно зголемување
- Во просек, во **Европа 19** лица дневно умираат додека чекаат орган за трансплантација.

*Newsletter “Transplant” 2017

На персонално-лично ниво:

Реши дали ќе бидеш дарител и обзнани го тоа

-Пред да донесеш одлука информирај се за постапката за органодарителство во Р.Македонија.

-Донеси ја твојата одлука и зборувај со твоите најблиски за твојата желба.

-Со дискусија со твоите најблиски за твојата одлука за дарителство би се избегнале тешкотиите при соочувањето и носењето одлуки по твојата смрт.

-Твојата позитивна одлука за дарителство не се регистрира ниту пополнува од ниту една државна институција.

- Со твојата одлука спасуваш животи.

Биди донор – Биди херој!

Секоја година **Европскиот ден** за донација и трансплантација на органи (EODD) обезбедува информации за донација и трансплантација на органи, ткива и клетки. Секој час по 6 нови пациенти се додаваат на листите на чекање за трансплантација во Европа.Бројот на болни во Европа кои чекаат за орган продолжуваа да расте. И оваа година, EDQM ги повикува сите граѓани да размислуваат за проблемот со недостиг на орган кој остава илјадници пациенти да бидат на листа на чекање. Голем дел од нив умираат чекајќи орган за трансплатација.

Во Македонија

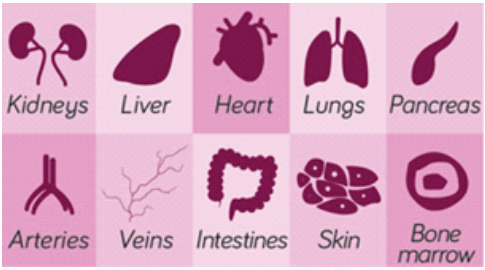
Согласно Македонскиот закон секој човек кај кој настапила мозочна смрт е дарител на орган, што значи сите се автоматски потенцијални дарители освен ако за време на животот писмено не се изјасниле поинаку. Затоа постои регистер за оние кои не сакаат да ги дониираат своите органи при Министерството за здравство. Во тој регистер се податоците за недарителите и во случај на мозочна смрт се проверува дали лицето се наоѓа во тој регистер.

Семејството го има последниот збор

Во случај на мозочна смрт, семејството донесува одлука за дарување на органите почитувајќи ја волјата на починатиот. Во многу држави постојат и дарителски картички, во хартиена форма, на која картичка секој може да напише дали сака да биде дарител или не. Тие картички се издаваат со промотивна цел како би се поттикнало дарувањето на органи. Целта на поседување на дарителска картичка е да се донесе одлука и за таа одлука да се запознаат најблиските, затоа што во најголем број случаи медицинскиот персонал и семејството се соочуваат со ситуација да не ја знаат желбата на починатиот – бидејќи никогаш не разговарале на таа тема. Кога желбата на покојникот е јасна, полесно се носи одлуката од страна на семејството. Највеќето дарители на органи се лицат кои умираат во болниците: откако смртта ќе биде утврдена и сертифицирана, лекарите секогаш се консултираат со најблиските членови на семејството во врска со дарителството на органи.

ПОВЕЌЕ ДОНОРИ – ПОГОЛЕМА НАДЕЖ!

MORE DONORS = MORE HOPE!

1 single donor

can save **8 lives** through organ donation

and save/improve up to **100 lives** through tissue donation

142 388

patients waiting for a transplant in 2016

equivalent to the capacity of **286 aeroplanes (A380)**

49 092

new patients registered on waiting lists for transplantation in 2016

60 min = nearly 6 new patients added every hour

19 *patients die every day* waiting for a transplant

= 6 949 *(+4%)* patients on waiting lists died in 2016

ОРГАНДАРИТЕЛСТВО

КАКО ДА СЕ ВКЛУЧИМЕ?

ЧЕТИРИ ГЛАВНИ ПРИНЦИПИ СЕ ВОДЕЧКИ ВО РАБОТАТА НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА ВО АКТИВНОСТА ПРИ ТРАНСПЛАНТАЦИЈАТА НА ОРГАНИ:

- Осигурување на дигнитетот -достоинство на хуманото битие
- Одржување и иднина на човековите права и фундаментални слободи
- Некомерцијализација на супстанци од човечко потекло
- Заштита на дарителот и примателот

Европскиот Комитет за трансплантација на органи (CDP-TO) е задолжен за организациски аспекти и соработка во трансплантацијата на органи. European Directorate for Medicines &Health Care (EDQM, Council of Europe) е носител на овие активности на Европско ниво. Комитетот се фокусира на развивање и промоција на некомерцијализацијата на органодарителството како и преземање мерки за борба против трговијата со органи и воопшто развој на стандарди поврзани со етичноста, квалитетот и безбедноста на ова поле. Денес земјите членки и земјите набљудувачи, Светската здравствена организација и Европската комисија соработуваат на ова поле. Резултат на оваа работа е објавување на консензус извештаи наменети за подобрување на практиките, меѓународните истражувања и препораките на Комитетот на Министри до земјите - за развој и донесување на национални закони.

Од 1998 година Советот на Европа секоја година го организира Европскиот ден на органодарителство и трансплантација да се промовира ова залагање на државно ниво. Секоја година тоа е подржано од одредена земја членка како промоција на овие залагања низ целата нивна држава.

КАКО Е КАЈ НАС?

Во Р.Македонија Здружението на бубрежно болни граѓани НЕФРОН од 2012 година е иницијатори и реализатор на низа активности со цел подигнување на јавната свест на населението за дарувањето органи со цел трансплантација. Органодарителството е високо поставено на нашата агенда, а целта е преку едукација да се подигне јавната свест за важноста на овој хуман чин.

Со дарување на орган или ткиво после смртта, може да се спаси нечиј живот.

Биди донор – биди херој!

Издадено од:

НЕФРОН
ЗДРУЖЕНИЕ НА БУБРЕЖНО БОЛНИ ГРАЃАНИ
www.nefron.mk

Поддржано од:

FOUNDATION OPEN SOCIETY MACEDONIA
ФОНДАЦИЈА ОТВОРЕНО ОПШТЕСТВО МАКЕДОНИЈА